

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ У БЮДЖЕТНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Бутенко В.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та моделювання
ринкових відносин

Зарванська В.І.

студентка 4 курсу, напрямку підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Однією з найважливіших функцій будь-якої системи управління є контроль. Сучасні пріоритети державної політики у сфері формування і використання бюджетних коштів є недосяжними через постійну нестачу фінансових ресурсів [3, с. 115]. Нестача ресурсів для виконання державою своїх функцій та забезпечення гарантованих Конституцією прав громадян зобов'язує всі державні структури, які є учасниками бюджетного процесу, забезпечувати цільове, раціональне та ефективне витрачання бюджетних коштів. Зважаючи на це, важливого значення набуває бюджетний контроль, завданнями якого є виявлення бюджетних правопорушень, застосування заходів впливу на порушників бюджетного законодавства, запобігання вчиненню бюджетних правопорушень на всіх стадіях бюджетного процесу.

Бюджетний контроль є особливим видом управлінської діяльності, спрямованим на виявлення відхилень у формуванні та використанні централізованого фонду грошових коштів, а також своєчасне прийняття коригувальних та превентивних заходів. Основною метою бюджетного контролю є перевірка своєчасності та повноти надходження коштів до бюджету, а також їх цільового та ефективного використання. Завданнями бюджетного контролю є: дотримання процедури складання, розгляду і затвердження бюджету, а також його виконання; дотримання бюджетного законодавства; контроль за правильністю формування дохідної частини бюджету; перевірка ефективності і цільового використання бюджетних коштів і коштів позабюджетних фондів; контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку і звітності; контроль за реалізацією механізму міжбюджетних відносин. Бюджетний контроль ґрунтується на принципах: об'єктивності та обґрунтованості; неупередженості; повноти; єдності; гласності; відповідальності [2, с. 150-151]. Важливим кроком до реформування системи контролю за дотриманням бюджетного законодавства є прийняття нової редакції Бюджетного кодексу України, у положеннях якого знайшла відображення нова парадигма бюджетного контролю, побудована на передовому світовому та європейському досвіді його здійснення [4, с. 107]. У ст. 19 Бюджетного кодексу України визначено, що на всіх стадіях бюджетного процесу в Україні здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства. Об'єкт бюджетного контролю – це грошові, розподільчі процеси при формуванні і використанні грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування. Об'єктами бюджетного контролю є: доходи

бюджетів; видатки бюджетів; розрахунки за борговими зобов'язаннями; результати виконання бюджету; доходи та видатки бюджетних установ; бюджетні трансферти та ін. Бюджетний контроль передбачає контроль як за дохідною, так і за видатковою частинами бюджету [3, с. 115]. Контроль за виконанням бюджету є пріоритетною і важливою складовою бюджетного менеджменту і одним з основних напрямів фінансового контролю. Суб'єкт бюджетного контролю – це орган чи особа, які відповідно до визначених законодавством повноважень мають право здійснювати бюджетний контроль. Оскільки бюджет держави охоплює все суспільство, то й суб'єктами бюджетного контролю є, з одного боку, органи державної влади та управління, а з іншого – юридичні й фізичні особи.

Бюджетний контроль обслуговує всі етапи бюджетного процесу, що надає йому універсального характеру управлінської діяльності. Відповідно до ст. 26 Бюджетного кодексу України, контроль за дотриманням бюджетного законодавства направлений на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами, здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками та забезпечує: – оцінку управління бюджетними коштами; – правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності; – досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень; – проведення аналізу та оцінки стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів; – запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності; – обґрунтованість плачування надходжень і витрат бюджету [1, с. 27-28].

Особлива специфіка цього виду управлінської діяльності дозволяє активно запобігати порушенням бюджетної дисципліни, нераціональному та нецільовому використанню бюджетних коштів. Таким чином, бюджетний контроль є важливою складовою бюджетного менеджменту, одним із найнеобхідніших атрибутів держави, найважливішою умовою належного функціонування громадянського суспільства.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI // Офіційний вісник України : [збірник нормативно-правових актів]. – К. : Українська правова інформація, 2010. – С. 9-84.
2. Лопушняк Г. С. Системи забезпечення та технології бюджетного процесу : [навч.- метод. посіб.] / С. Г. Лопушняк, В. Г. Дем'янишин. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 175 с.
3. Письменна Т. Принципи бюджетного контролю: теоретична інтерпретація та практика виконання / Т. Письменна // Світ фінансів. – 2015. – № 4. – С. 115-127.
4. Шашкевич О. Нова парадигма контролю за дотриманням бюджетного законодавства в Україні / О. Шашкевич // Світ фінансів.–2014.–№4.– С.101-114.